

Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Tülin Gençöz*
Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Özet

Bu çalışmanın amacı, 10'u pozitif 10'u negatif duygu ölçümünde kullanılan, toplam 20 maddelik Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği'nin (Watson, Clark ve Tellegen, 1988) Türkçe uyarlaması için geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının yapılmasıdır. 199 üniversite öğrencisinden alınan veriler doğrultusunda 10'ar ölçek maddesi, beklenen şekilde Pozitif ve Negatif Duygu Faktörleri altında ağırlıklı olarak yer almışlardır. Ölçeğin faktör geçerliği çalışılmış, ayrıca iç tutarlığı pozitif ve negatif duygu için sırasıyla .83 ve .86; test-tekrar test tutarlığı ise yine aynı sıraya göre .40 ve .54 bulunmuştur. Ölçeğin ölçüt bağımlı geçerliği ise Beck Depresyon Envanteri ve Beck Anksiyete Envanteri ile çalışılmıştır. Buna göre, Pozitif Duygu ölçeği bu envanterler için sırasıyla -.48 ve -.22'lik korelasyonlar verirken, negatif duygu ölçeğinin bu envanterlerle korelasyonu yine aynı sıraya göre .51 ve .47 bulunmuştur. Bulguların literatürle paralelliği tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Pozitif Duygu, Negatif Duygu Durum, Güvenirlik, Geçerlik, Depresyon, Kaygı

Abstract

The aim of the present study was to study reliability and validity of Turkish version of the Positive and Negative Affect Schedule (Watson, Clark, & Tellegen, 1988) which is consisted of 20 items 10 of which is used to measure positive and other 10 to measure negative affect. Based on the data derived from 199 university students, 10 items loaded on both Positive and Negative Affect factors separately, as was anticipated. Besides studying factorial validity, internal consistencies were found as .83 and .86, respectively for positive and negative affect; and test-retest reliability coefficients were found as .40 and .54 sequentially. Criterion-related validity of Turkish version of this scale was studied through Beck Depression Inventory and Beck Anxiety Inventory scores. Results revealed that, Positive Affect presented correlations of -.48 and -.22 with these inventories respectively; while negative affect correlations were found to be .51 and .47, respectively for these inventories. Coherency of the findings with the literature was discussed.

Key Words: Positive Affect, Negative Affect, Reliability, Validity, Depression, Anxiety

*Yazışma Adresi: Yrd. Doç. Dr. Tülin Gençöz, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Psikoloji Bölümü, 06531 Ankara.
E-posta: tgencoz@metu.edu.tr

Duygu değerlendirmesi, önceleri tek boyutta incelenirken, son yıllardaki çalışmalarla (Russell, 1980, Watson, Clark ve Tellegen, 1984; Watson ve Tellegen, 1985; Zevon ve Tellegen, 1982) duygu yapısının birbirinden bağımsız iki temel boyuttan oluştuğu öne sürülmektedir. Bu boyutlar, pozitif ve negatif duygu boyutlarıdır. Pozitif Duygu, hayattan alınan aktif haz ve keyif olarak tanımlanırken; Negatif Duygu, kişinin stres, korku, kızgınlık gibi hoş olmayan duygularının aktive olmasıyla tanımlanmaktadır. Sözü edilen duyguların aktif olması durumu ise o faktörün düşüklüğünü işaret etmektedir. Böylece her iki duygu da ayrı ayrı yüksek ve düşük olmak üzere değerlendirilebilmektedir.

Her ne kadar pozitif ve negatif duygunun, birbirleriyle ilişkili duyguları yansıttığı düşünülebilirse de, çalışmalar bunların ortogonal bir ilişki içerisinde olduğunu ve her birinin farklı diğer ölçeklerle değişik korelasyonlar verdiğini göstermektedir (Watson, Clark ve Tellegen, 1988).

Benzer bir şekilde, faktör analitik çalışmalar, duygu değerlendirmesinde ilk iki temel boyutun Pozitif Duygu ve Negatif Duygu olduğunu tutarlı bir şekilde göstermektedir (Joiner, Catanzaro ve Laurent, 1996; Watson ve Tellegen, 1985).

Duygu yapısının bu iki faktörünün farklı özellikler taşıdığı da araştırmacılar tarafından ileri sürülmektedir. Zevon ve Tellegen (1982), pozitif duygu puanlarının hemen hemen normal dağılım gösterirken, negatif duygu puanlarının daha dar bir ranjda ve nispeten düşük puanlarda dağılım gösterdiğini bulmuşlardır. Ayrıca, bu iki farklı boyut değişik kişilik boyutlarıyla da farklı ilişkiler vermektedir. Çeşitli araştırmacılar (Costa ve McCrae, 1980; Larsen ve Katelaar, 1991), negatif duygunun nörotizm'le kuvvetli bir ilişkisinin olduğunu gösterirken; dışa dönüklükle anlamlı bir ilişkisi olmadığını, oysa pozitif duygunun dışa dönüklükle ilişkisinin olduğunu göstermişlerdir. Benzer bir şekilde, Tellegen (1984), dışa dönüklüğü Pozitif Duygu, nörotik özelliği ise Negatif Duygu kapsamında değerlendirmektedir.

Duygu yapısının pozitif ve negatif olarak ayrıştırılması lateralizasyon çalışmalarında da önem

kazanmaktadır. Bu çalışmalara göre, pozitif duyguların yaşanması ve iletilmesinden beyin sağ yarım küresi sorumlu tutulurken, sol yarım küre negatif duyguların yaşanması ve iletilmesinden sorumlu tutulmaktadır (Davidson, 1992). Dolayısıyla duygu değerlendirmesinde bu iki farklı faktör için ayrı ayrı bilgi alınmasının öneminin oldukça büyük olduğu gözlenmektedir.

Duygu yapısının bu iki faktörü barındırdığı göz önüne alındığında psikopatoloji konusunda da çok önemli ipuçlarına yaklaşılmaktadır. Watson ve ark. (1988) göre depresyon, negatif duygudan çok pozitif duyguyla ilişkilendirilirken, kaygı sadece negatif duyguyla anlamlı ilişki vermektedir. Bu bulgu, depresyon ve kaygı bozukluklarının sıklıkla birarada görülmesi ve ayrıştırılmakta güçlük çekilmesi gerçeği (Bakish, 1999) dikkate alındığında oldukça önem kazanmış ve kuramsal bir model olan üç bölümlü (tripartite) model'in ortaya çıkmasına öncülük etmiştir. Clark ve Watson'ın (1991) üç bölümlü modeline göre, negatif duygu hem duygulanım hem de kaygı bozukluklarının ortak bir özelliği iken, pozitif duygudaki düşüş, duygulanım bozukluğuna; fizyolojik reaksiyonlardaki artış da kaygı bozukluğuna bağlı özellikler olarak görülmektedir. Bu kuramsal modelin yapı geçerliği faktör analitik çalışmalarla sıklıkla çalışılmıştır (Joiner ve ark., 1996; Watson, Clark, Weber, Assenheimer, Strauss ve McCormick, 1995). Watson ve ark. (1995), duygulanım ve kaygı bozukluğu semptomlarını içeren 90 maddelik ölçeğin faktör analizi sonucunda üç bölümlü modelin faktörleriyle tutarlı 3 faktör yapısı elde etmiş ve bu sonucun üniversite öğrencileri, yetişkinler ve hasta popülasyonlarında tutarlı olduğunu göstermişlerdir. Jolly ve Dykman da (1994), semptomlarla değil de düşünce yapılarıyla ilgilenmiş ve yapılan faktör analizi sonucunda yine üç bölümlü modelin faktörleriyle örtüşen genel, depresyona özgü ve kaygıya özgü düşünce faktörlerini elde etmişlerdir. Tüm bu bulgular, duygu yapısındaki zenginliğin anlaşılmasının psikopatolojide tanı ve tedavi sürecine önemli boyutlar kazandıracağına işaret etmektedir.

Watson, Clark ve Tellegen (1988), Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği (Positive and Negative Affect Schedule: PANAS) adını verdikleri ölçeğin

geçerlik ve güvenilirliğini çalışmışlardır. Bu ölçek duygu yapısındaki adı geçen iki boyutu 10'ar madde ile temsil etmektedir. Bu pozitif ve Negatif Duygu modeli değişik toplumlarda desteklenmiştir. Bunlar arasında Japonya (Watson, Clark ve Tellegen, 1984), İsrail (Almagor ve Ben-Porath, 1989), Rusya (Balatsky ve Diener, 1993) ve İspanya (Joiner, Sandin, Chorot, Lostao, Marquina, 1997) sayılabilir.

Bu çalışmanın amacı, geniş kültürlerarası bir geçerliğe sahip olan pozitif ve negatif duygu yapısının Türk toplumundaki güvenilirlik ve geçerliğini çalışmaktır. Böyle bir ölçeğin toplumumuza kazandırılmasının kuramsal ve pratik bir çok çalışmaya önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Türkçe uyarlaması daha önce Dürü (1998) tarafından çalışılan bu ölçeğin tek bir pozitif duygu maddesi haricinde tüm maddeleri beklenen faktörler altında örüntülenmiş ve bu faktörler kabul edilir iç tutarlık (Cronbach Alfa katsayıları Pozitif ve Negatif Duygu için sırasıyla .85 ve .86) düzeyine ulaşmıştır. Ölçüt bağıntılı geçerliği ise, beklentilerle tutarlı sonuçlar vermektedir. Bu çalışmada ise, beklenen faktör altında ağırlıklı yüklemeye almayan maddenin çevirisinde değişikliğe gidilmiştir (ayrıntılar için bkz. Yöntem bölümü).

Yöntem

Örneklem

Araştırmaya, Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Psikoloji Bölümü'nce servis dersi olarak üniversitenin tüm bölümlerine verilen "Genel Psikoloji" dersini seçmeli ders olarak alan ve ODTÜ'nün çeşitli bölümlerinde lisans eğitimlerine devam etmekte olan 116 kız ve 83 erkek, toplam 199 öğrenci katılmıştır. Katılımcıların yaşları 18 ile 34 arasında değişmektedir (ortalama = 20.90; s.s. = 1.88).

Veri Toplama Araçları

Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği (PNDÖ). 10 pozitif ve 10 negatif duygu maddesi içeren; her bir maddesi 1 (çok az veya hiç) ile 5 (çok fazla) arasında değerlendirilen bu ölçeğin aslı Watson ve ark. (1988) tarafından geliştirilmiştir. Böylece, bu ölçek için alınabilecek puanlar her bir duygu için 10 ile 50

arasında değişmektedir. Orijinal ölçeğin iç tutarlık (Cronbach Alpha) katsayısı pozitif ve negatif duygu için sırasıyla .88 ve .85 olarak değerlendirme süresi olarak "geçen bir-kaç gün" yönergesi verildiğinde bildirilmiştir. Test tekrar test tutarlığı ise, her iki duygu için de .47 değerlendirme süresi olarak "geçen hafta" yönergesi verildiğinde bulunmuştur (Watson ve ark., 1988). Bu ölçeğin Beck Depresyon Envanteri (Beck, Rush, Shaw ve Emery, 1979) ile korelasyonu pozitif ve negatif duygu için sırasıyla -.35 ve .56 olarak; Durumluk ve Sürekli Kaygı Envanteri'nin (Spilberger, Gorsuch ve Lushene, 1970) Durumluk Kaygı bölümüyle korelasyonları ise yine pozitif ve negatif duygu için sırasıyla -.35 ve -.51 olarak bulunmuştur.

Ölçeğin Türkçesi için Dürü'nün (1998) çevirisi esas alınmıştır. Ancak, Dürü'nün çalışmasında "tetikte" sıfatının hem pozitif duygu için hem de negatif duygu için aynı yönde ve yüksek yüklemeye aldığı (sırasıyla .33 ve .51) göz önünde bulundurulurken, orijinali "alert" olan bu maddenin Türkçe'ye çevrilmesinde "uyanık" sıfatı tercih edilmiştir. Daha sonra elde edilen bu 10 Pozitif ve 10 Negatif Duygu maddelerinin geri çevirisi iki dile de oldukça hakim olan 3 kişi tarafından yapılmış ve orijinal maddeler oldukça yakın geri çeviriler elde edilmiştir. Bu çalışmada kullanılan ölçekte, zaman dilimi olarak katılımcılara "geçtiğimiz hafta" nasıl hissettikleri sorulmuştur.

Ölçek 3 hafta sonra, test-tekrar test güvenirliliğinin elde edilmesi amacıyla 165 kişiye ikinci kez tekrar uygulanmıştır.

Beck Depresyon Envanteri (BDE). BDE 21 sorudan oluşmaktadır, her bir soru 0 ile 3 arasında bir puan almaktadır ve yüksek puanlar depresif semptomotolojide artışa işaret etmektedir. Böylece bu envanterden alınabilecek puan 0 ile 63 arasında değişmektedir. Orijinali Beck ve ark. (Beck, Ward, Mendelson, Mock ve Erbaugh, 1961; Beck, Rush, Shaw ve Emery, 1979) tarafından geliştirilen envanterin 1961 formunun Türkçe uyarlaması Tegin (1980); 1979 formunun Türkçe uyarlaması ise Hisli (1988, 1989) tarafından gerçekleştirilmiştir. Tegin'in Türkçe uyarlama çalışması Beck Depresyon Ölçeği adı altında, Hisli'ninki ise Beck

Depresyon Envanteri adı altında yapılmıştır. Her iki çalışmada da aynı kapsamda fakat farklı ifadelerle verilmiş 21 madde bulunmaktadır; bu çalışmada Hisli'nin çevirisi kullanıldığından BDE adı kullanılacaktır. Ayrıca, Tegin (1980) ölçeğin Depresyonda Bilişsel Tepkiler Ölçeği ile

korelasyonuna bakmış ve bu korelasyonu normal deneklerde .20, depresif deneklerde .52 ve şizofrenik deneklerde .33 olarak bulmuştur. Türkçe standardizasyon çalışmalarında envanterin iki yarım test güvenilirlik katsayısı, üniversite öğrencileriyle yapılan araştırmada .78 (Tegin, 1980), .74 (Hisli,

Tablo 1

Varimaks Rotasyonu Sonrası Faktör Örüntüsü ve Ortak Varyansları

Madde (Orijinal Madde)	Faktör I (ND)	Faktör II (PD)	Ortak Varyans (Communality)
1. İlgili (Interested)	-.25	.57	.39
2. Sıkıntılı (Distressed)	.69	-.23	.53
3. Heyecanlı (Excited)	.13	.48	.24
4. Mutsuz (Upset)	.66	-.34	.55
5. Güçlü (Strong)	-.26	.62	.45
6. Suçlu (Guilty)	.55	-.06	.31
7. Ürkümüş (Scared)	.66	-.15	.46
8. Düşmanca (Hostile)	.61	.09	.38
9. Hevesli (Enthusiastic)	-.26	.73	.61
10. Gururlu (Proud)	.01	.52	.28
11. Asabi (Jittery)	.67	-.01	.45
12. Uyanık (Alert)	.01	.60	.36
13. Utanmış (Ashamed)	.46	-.05	.22
14. İlhamlı (Inspired)	-.03	.61	.37
15. Sinirli (Nervous)	.72	-.03	.52
16. Kararlı (Determined)	-.26	.66	.50
17. Dikkatli (Attentive)	-.21	.65	.47
18. Tedirgin (Irritable)	.76	-.24	.63
19. Aktif (Active)	-.17	.74	.58
20. Korkmuş (Afraid)	.68	-.24	.53
Özdeğer	6.14	2.68	--
Açıklanan Varyans (%)	30.72	13.40	--

Not. ND = Negatif Duygu; PD = Pozitif Duygu

1989); depresif hastalar içinse .61 (Tegin, 1980) olarak bulunmuştur (Hisli, 1989). MMPI-D skalası ile BDE puanları arasındaki Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı ise, psikiyatrik örneklemede .63 (Hisli, 1988), üniversite öğrencilerinden oluşan örneklemede ise .50 (Hisli, 1989) olarak bulunmuştur.

Beck Anksiyete Envanteri (BAE). BAE 21 sorudan oluşmaktadır, her bir soru 0 (hiç) ile 3 (ciddi derecede) arasında değerlendirilmektedir ve yüksek puanlar kaygı semptomolojisindeki artışa işaret etmektedir. Böylece bu envanterden alınabilecek puan 0 ile 63 arasında değişmektedir. Orijinali Beck, Epstein, Brown ve Steer (1988) tarafından geliştirilen envanterin Türkçe standardizasyonu Ulusoy, Şahin ve Erkmen (1996) tarafından gerçekleştirilmiştir. Türkçe standardizasyon çalışmalarında, psikiyatrik hastalardan oluşan örneklem üzerinde envanterin Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .93 bulunurken, madde-toplam puan korelasyon katsayıları .45 ile .72 arasında değişmektedir. Envanterin test-tekrar test güvenilirlik katsayısı ise .57 olarak bulunmuştur. Envanterin BDE ile korelasyonu .46, Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri'nin (Spilberger ve ark., 1970; Türkçe uyarlaması: Öner ve LeCompte, 1985) Durumluk bölümü ile .45, Sürekli bölümü ile ise .53 olarak bulunmuştur.

İşlem

Veri toplama işlemi, değişik bölümlerdeki öğrencilerin aldıkları ve 25-40 kişilik sınıflarda verilen "Genel Psikoloji" dersleri kapsamında gerçekleştirilmiş ve öğrencilere duygulanım boyutlarının çalışıldığı ön bilgisi verilmiştir. Yukarıda sözü edilen veri toplama araçları karışık bir sırada öğrencilere uygulanmış ve anketler üzerine herhangi bir isim yazmaları istenmemiştir. Ancak, her öğrenciye kendisine ait bir numara verilmiştir. Test-tekrar test uygulaması amacıyla 3 hafta sonra gerçekleştirilen asıl ölçeğin ikinci uygulamasında da öğrencilerden kendilerine daha önce verilen numarayı yazmaları istenmiştir. Dönem sonunda öğrencilere çalışma hakkında detaylı bilgi verilmiştir.

Bulgular

Faktör Geçerliliği

Faktör analizi sonrasında özdeğerleri (eigenvalue) 1'den büyük olan 5 faktör elde edilmiştir (özdeğerler sırasıyla: 6.14, 2.68, 1.60, 1.23 ve 1.08). Ben-Porath (1990), ölçeklerin kültürler arası tutarlığı çalışılırken, faktör analizinde söz konusu ölçeğin orijinal faktör sayısının göz önünde bulundurulmasının gerektiğini savunmaktadır. Bu görüşle tutarlı olarak, bu çalışmada özdeğerlerin grafik dağılımında (screen plot) da iki temel kırılma gözlenmektedir; böylece, orijinal ölçekte olduğu gibi, faktör analizinde 2 faktörlü ve varimax rotasyonlu çözüm yolu tercih edilmiştir. Tablo 1'de görüldüğü gibi 20 madde 10'ar 10'ar pozitif ve negatif duygu adı verilen faktörler altında ağırlıklı olarak örüntülenmişlerdir. Negatif Duygu (ND) faktöründeki yüklemeler .46 ile .76 arasında değişirken; Pozitif Duygu (PD) faktöründeki yüklemeler .48 ile .74 arasında değişmektedir. Bu iki faktör varyansın % 44'ünü açıklamaktadır ve ortak varyans değerleri .22 ile .63 arasında değişmektedir.

Güvenirlilik Çalışması

Cronbach Alpha katsayısı ile 10'ar maddeden oluşan ND ve PD faktörlerinin iç tutarlıklarına bakılmış ve bunların Alpha katsayıları sırasıyla .83 ve .86 olarak belirlenmiştir. Ayrıca, madde-toplam korelasyonu ND faktörü için .35 ile .71 arasında değişirken, PD faktörü için .33 ile .67 arasında değişmektedir.

Test-tekrar test yöntemi ile ND ve PD faktörlerinin zaman içerisindeki tutarlığı çalışılmıştır. Bu amaçla ölçek aynı gruba, ilk uygulamadan 3 hafta sonra tekrar uygulanmıştır. Her iki uygulamada da tüm maddelere cevap veren 165 kişiden alınan bilgilere göre, ölçeğin test-tekrar test güvenilirliği ND (birinci ve ikinci uygulama için sırasıyla ortalamalar = 21.41 ve 20.50; s.s. = 7.31 ve 6.95) için .40, PD (birinci ve ikinci uygulama için sırasıyla ortalamalar: ort. = 29.58 ve 28.28; s.s. = 7.19 ve 7.10) için .54 olarak belirlenmiştir.

BDE ve BAE ile ilişkilerine bakılarak ölçeğin dış geçerliliği çalışılmıştır (Bkz. Tablo 2). Buna göre

BDE ile Pozitif ve Negatif Duygu korelasyonu sırasıyla -.48 ve .51 (her iki değer için de $p < .001$) bulunurken, BAE ile korelasyonlar yine Pozitif ve Negatif Duygu için sırasıyla -.22 ($p < .005$) ve .47 ($p < .001$) olarak bulunmuştur. Kaygı düzeyleri kontrol edildiğinde BDE ile olan korelasyonlarda önemli bir farklılık gözükmezken (pozitif ve negatif duygu için sırasıyla -.45 ve .30, p 'ler $< .001$), depresyon düzeyleri kontrol edildiğinde BAE ile pozitif duygu korelasyonu .13'e (anlamli değil), negatif duygu korelasyonu ise .21'e ($p < .01$) düşmüştür. Özellikle pozitif duyguyla olan ilişkideki bu düşüş, üç bölümlü model'in öne sürdüğü bakış açısıyla oldukça paralel gözükmektedir

(Almagor ve Ben-Porath, 1989), Rusya (Balatsky ve Diener, 1993) ve İspanya'da (Joiner ve ark., 1997) yapılan çalışmalarla tutarlı olarak, duygu yapısında Pozitif ve Negatif olmak üzere anlamlı ve birbirinden nispeten bağımsız iki faktör elde edilmiştir.

Söz konusu ölçeğin 20 maddesi beklentilerle tutarlı olarak 10'ar 10'ar Pozitif ve Negatif Duygu Faktör'leri altında ağırlıklı olarak örüntülenmişlerdir. Bu faktörlerin iç tutarlığı (pozitif ve negatif duygu-durum için sırasıyla .86 ve .83), orijinal ölçeğin iç tutarlığı ile (aynı sıra ile .88 ve .85, Watson ve ark., 1988) oldukça benzer gözükmektedir ve bu değerler kabul-edilir düzeydedir.

Zaman içerisindeki tutarlık açısından ise,

Tablo 2

Beck Depresyon Envanteri (BDE), Beck Anksiyete Envanteri (BAE), Pozitif Duygu (PD) ve Negatif Duygu (ND) Korelasyonları

	PD	ND	BDE	BAE
PD	29.12 (7.37) n = 196	-.38** n = 195	-.48** n = 187	-.22* n = 196
ND		21.63 (7.48) n = 195	.51** n = 186	.47** n = 195
BDE			10.09 (7.30) n = 190	.67** n = 190
BAE				13.44 (10.49) n = 199

Not. Ortalama ve (Standart Sapma değerleri) diyagonalda verilmiştir.

** $p < .001$; $p < .005$

Tartışma

Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının amaçlandığı bu çalışmada Amerikan ve Türk örneklemeden elde edilen duygu-durum yapılarında anlamlı örtüşmelerin olduğu görülmektedir. Amerika (Watson ve ark., 1988), Japonya (Watson ve ark., 1984), İsrail

test-tekrar test tutarlığı (Pozitif ve Negatif Duygu için sırasıyla, .40 ve .54) orijinal ölçeğin (Watson ve ark., 1988) test-tekrar test tutarlığı ile (her iki duygu için de .47) benzer ve yine kabul edilir düzeydedir. Bilindiği gibi, test-tekrar test katsayısının, zaman içinde tutarlı ölçüm yaptığı iddia edilen bir ölçekte .70'lerin üzerinde olması beklenmektedir. Ancak,

bu çalışmada katılımcılardan son bir hafta içerisindeki duygularını değerlendirmelerinin istendiği ve duygu gibi değişken bir boyutun 3 hafta arayla ölçümünün alındığı göz önünde bulundurulduğunda, katsayılar ölçeğin orijinalinde de olduğu gibi düşük çıkmıştır.

Ölçeğin ölçüt bağımlı geçerliğinin incelenmesi amacıyla ise, literatürle paralel olarak depresyon ve kaygı ölçekleri ile ilişkileri incelenmiştir. Buna göre depresif belirtilerle Pozitif ve Negatif Duygu korelasyonu (sırasıyla, -.48 ve .51) Watson ve ark. (1988) çalışmasıyla paralellik göstermektedir (aynı sıra ile korelasyonlar, -.35 ve .56). Benzer bir şekilde, kaygı ölçeği ile Pozitif ve Negatif Duygu korelasyonu (sırasıyla, -.22 ve .47) ölçeğin orijinal çalışmasındaki değerlerle (aynı sıra ile, -.35 ve .51, Watson ve ark., 1988) uyumlu gözükmektedir.

Duygunun pozitif ve negatif olmak üzere iki boyutta incelenmesinin, sıklıkla karışıklığa yol açan depresif bozukluklar ve kaygı bozuklukları tanılarının ayrıştırılmasında önemli bir rolü vardır. Nitekim, kişilerin kendileri hakkında bilgi verdikleri (self-report) ölçme araçlarıyla elde edilen depresyon ve kaygı belirtileri karşılaştırıldığında önemli bir binişiklik tablosu ortaya çıkmaktadır (Mineka, Watson ve Clark, 1998; Nathan ve Langenbucher, 1999). Bu verilerle tutarlı olarak, bu çalışmada da BDE ile BAE arasındaki ilişki oldukça kuvvetlidir ($.67, p < .001$).

Üç bölümlü modele göre (Clark ve Watson, 1991; Joiner ve ark., 1996; Watson, Clark ve Carey, 1988), bu iki tip bozuklukta da negatif duygudaki artış ortak bir özellik olarak kendisini gösterirken; pozitif duygudaki düşüş depresif bozukluğa özel bir kriter olarak öne çıkmaktadır. Bu durumda, kaygı puanları kontrol edildiğinde hem Pozitif hem Negatif Duygu'nun, depresif belirtilerle olan ilişkisinde önemli bir düşüş görülmesi beklenemez, çünkü pozitif duygu depresyona has bir özellik, negatif duygu ise hem depresyon hem kaygı bozukluğuyla ortak bir özellik olarak düşünülmektedir. Ancak, aynı durum depresif belirti düzeyi kontrol edildiğinde kaygı puanları için söz konusu değildir. Bu son durumda, kaygı ile Pozitif Duygu arasındaki ilişki, kaygı ve depresyon özelliklerinin binişik-

liğiyle açıklanabilir ve depresif belirti düzeyi kontrol edildiğinde bu ilişkide önemli bir düşüş beklenmektedir.

Tüm bu beklentilerle tutarlı olarak kaygı puanları kontrol edildiğinde depresif belirtilerin Pozitif ve Negatif Duygu ile olan ilişkisi etkilenmezken; depresif belirti düzeyi kontrol edildiğinde, kaygı belirtileri ile Pozitif Duygu arasındaki ilişki binde beş anlamlılık düzeyinden düşüş göstermiştir, öyle ki bu iki değişken arasındaki ilişki anlamlılık düzeyine ulaşamamaktadır. Bu sonuçlar da, negatif duygunun depresyon ve kaygı bozukluğu için ortak bir özellik olurken, pozitif duygudaki düşüşün depresyona has bir faktör olduğu görüşünü destekler niteliktedir.

Böylece, duygu yapısının iki boyutta incelenmesinin, önemli binişiklikler gösteren sınıflandırmalar arasındaki farklılıkların ele alınmasında oynadığı rol bir kez daha vurgulanmaktadır. Bunun yanı sıra, tedavi sırasında da odaklanması gereken duygunun belirlenmesi ve bu duyguyla çalışılması bakımından duygu yapısı hakkındaki ayrıntılı bilgiler önem kazanmaktadır. Bu gibi pratik uygulamalardaki yararlarının yanı sıra, duygulanım yapısının bu iki boyutta ele alınması bu konuyu çalışan bir çok araştırmada daha kapsamlı bilgi alınması açısından önem kazanmaktadır.

Tüm bu bilgiler ışığında, Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği'nin Türkçe uyarlamasının çalışılması, 2 boyutlu duygu yapısının kültürlerarası bir özelliğe sahip olduğunu bir kez daha vurgulamasının yanı sıra, Türkiye'de yapılan uygulamalarla ilgili çalışmalarda ve pratik uygulamalarda yararlı olabilecek, güvenilirliği kabul edilir düzeyde olan bir ölçek olması bakımından da önemli gözükmektedir. Ancak, ölçeğin bu kullanılabilirliğinin yanı sıra, bazı kısıtlı yönleri de mevcuttur. Söz konusu iki faktör ölçeğin toplam varyansının yarısından azını (% 44) açıklamakta, kalan varyans ise ihmal edilen 3 faktör ile yok olmaktadır. Ayrıca, ortogonal olduğu ileri sürülen bu iki faktörün birbiriyle -.38'lik bir korelasyon göstermeleri bir diğer değişle ortak varyansın % 14 olması da ölçeğin bir diğer kısıtlı yönü olarak değerlendirilmektedir.

Kaynaklar

- Almagor, M., & Ben-Porath, Y. S. (1989). The two factor model of self reported mood: A cross-cultural replication. *Journal of Personality Assessment*, 53, 10-21.
- Bakish, D. (1999). The patient with comorbid depression and anxiety: The unmet need. *Journal of Clinical Psychiatry*, 60, 20-24.
- Balatsky, G., & Dicner, E. (1993). Subjective well-being among Russian students. *Social Indicators Research*, 28, 225-243.
- Beck, A. T., Epstein, N., Brown, G., & Steer, R. A. (1988). An inventory for measuring clinical anxiety: Psychometric properties. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 56, 893-897.
- Beck, A. T., Ward, C. H., Mendelson, M., Mock, J., & Erbaugh, J. (1961). An inventory for measuring depression. *Archives of General Psychiatry*, 4, 561-571.
- Beck, A. T., Rush, A. J., Shaw, B. F., & Emery, G. (1979). *Cognitive Therapy for Depression*. New York: Guilford.
- Ben-Porath, Y. S. (1990). Cross-cultural assessment of personality: The case for replicatory factor analysis. In J. N. Butcher & C. D. Spielberger (Eds.), *Advances in personality assessment* (Vol. 8, pp. 1-26). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Clark, L. A., & Watson, D. (1991). Tripartite model of anxiety and depression: Psychometric evidence and taxonomic implications. *Journal of Abnormal Psychology*, 100, 316-336.
- Costa, P. T., & McCrae, R. R. (1980). Influence of extraversion and neuroticism on subjective well-being: Happy and unhappy people. *Journal of Personality and Social Psychology*, 38, 668-678.
- Davidson, R. J. (1992). Anterior cerebral asymmetry and the nature of emotion. *Brain and Cognition*, 20, 125-151.
- Dürü, Ç. (1998). *Anxiety and depression: Searching the distinctive and overlapping features*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Hisli, N. (1988). Beck Depresyon Envanteri'nin geçerliği üzerine bir çalışma. *Psikoloji Dergisi*, 6, 118-122.
- Hisli, N. (1989). Beck Depresyon Envanteri'nin üniversite öğrencileri için geçerliği güvenilirliği. *Psikoloji Dergisi*, 7, 3-13.
- Joiner, T. E., Jr., Catanzaro, S. J., & Laurent, J. (1996). Tripartite structure of positive and negative affect, depression, and anxiety in child and adolescent psychiatric inpatients. *Journal of Abnormal Psychology*, 105, 401-409.
- Joiner, T. E., Jr., Sandin, B., Chorot, P., Lostao, L., & Marquina, G. (1997). Development and factor analytic validation of the SPANAS among women in Spain: (More) cross-cultural convergence in the structure of mood. *Journal of Personality Assessment*, 68, 600-615.
- Jolly, J. B., & Dykman, R. A. (1994). Using self-report data to differentiate anxious and depressive symptoms in adolescents: Cognitive content specificity and global distress? *Cognitive Therapy and Research*, 18, 25-38.
- Larsen, R. J., & Ketelaar, T. (1991). Personality and susceptibility to positive and negative emotional states. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, 132-140.
- Mineka, S., Watson, D., & Clark, L. A. (1998). Comorbidity of anxiety and unipolar mood disorders. *Annual Review of Psychology*, 49, 377-412.
- Nathan, P. E., & Langenbucher, J. W. (1999). Psychopathology: Description and classification. *Annual Review of Psychology*, 50, 79-107.
- Öner, N., & LeCompte, A. (1985). *Durumluk-Süreklilik Kaygı Envanteri el kitabı*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.
- Russell, J. A. (1980). A circumplex model of affect. *Journal of Personality and Social Psychology*, 39, 1161-1178.
- Spielberger, C. D., Gorsuch, R. L., & Lushene, R. E. (1970). *Manual for state-trait anxiety inventory*. California Consulting Psychologists Press.
- Tegin, B. (1980). *Depresyonda bilişsel bozukluklar: Beck modeline göre bir inceleme*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: H.Ü. Psikoloji Bölümü.
- Tellegen, A. (1984). Structures of mood and personality and their relevance to assessing anxiety, with an emphasis on self-report. In A. H. Tuma & J. D. Maser (Eds.), *Anxiety and the anxiety disorders*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Ulusoy, M., Şahin, N., & Erkmén, H. (1996). Turkish version of the Beck Anxiety Inventory: Psychometric properties. *Journal of Cognitive Psychotherapy: An International Quarterly*.
- Watson, D., Clark, L. A., & Carey, G. (1988). Positive and negative affectivity and their relation to anxiety and depressive disorders. *Journal of Abnormal Psychology*, 97, 346-353.
- Watson, D., Clark, L. A., & Tellegen, A. (1984). Cross-cultural convergence in the structure of mood: A Japanese replication and a comparison with U.S. findings. *Journal of Personality and Social Psychology*, 47, 127-144.
- Watson, D., Clark, L. A., & Tellegen, A. (1988). Development and validation of brief measures of positive and negative affect: The PANAS scales. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54, 1063-1070.
- Watson, D., Clark, L. A., Weber, K., Assenheimer, J. S., Strauss, M. E., & McCormick, R. A. (1995). Testing a tripartite model: II. exploring the symptom structure of anxiety and depression in student, adult, and patient samples. *Journal of Abnormal Psychology*, 104, 15-25.
- Watson, D., & Tellegen, A. (1985). Toward a consensual structure of mood. *Psychological Bulletin*, 98, 219-235.
- Zevon, M. A., & Tellegen, A. (1982). The structure of mood change: An idiographic/nomothetic analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 43, 111-122.

Summary

Positive and Negative Affect Schedule: A Study of Validity and Reliability

Tülin Gençöz*

Middle East Technical University

Structure of affect has been studied for a long time within the framework of positive and negative affectivity as described by Watson and colleagues (Watson, Clark, & Tellegen, 1984, 1988; Watson & Tellegen, 1985). Positive affect corresponds to being enthusiastic, active, and alert, whereas negative affect corresponds to anger, disgust, fear, and nervousness. These two factors represent the affective structure, and this structural feature seems to shed some lights on the issue of comorbidity of depression and anxiety. According to Clark and Watson's (1991) tripartite model, negative affect is the common feature of depression and anxiety, but decreased positive affect is specific to depression. Through factor analytic studies this model received considerable support (Joiner, Catanzara, & Laurent, 1996; Watson, Clark, Weber, Assenheimer, Strauss, & McCormick, 1995).

Positive and Negative Affect Schedule (PANAS) has been a widely used instrument to assess positive and negative affect. PANAS was developed by Watson, Clark, and Tellegen (1988), and consisted of 10 positive and 10 negative affect terms.

The aim of this study was to display cross-cultural applicability of Positive and Negative Affect Schedule, and to study its reliability and validity in a Turkish sample.

Method

Participants were 199 (116 women, 83 men) college students in Middle East Technical University. The mean age was 20.90 years, ranging from 18 to 34, with a standard deviation of 1.88 years. PANAS (Watson, Clark, & Tellegen, 1988), Beck Depression Inventory (BDI - Beck, Rush, Shaw, & Emery, 1979), and Beck Anxiety Inventory (BAI - Beck, Epstein, Brown, & Steer, 1988) were used as assessment instruments. Psychometric properties of the BDI (Hisli, 1988, 1989) and the BAI (Ulusoy, Şahin, & Erkmen, 1996) were found to be acceptable in the Turkish population.

Results and Discussion

Results revealed that, as expected, the 20 PANAS items loaded on two factors, namely Positive and Negative Affect, each consisting of 10 items. Cronbach Alpha coefficients were found to be as .86 and .83 for Positive Affect and Negative Affect factors, respectively. These Alpha coefficients are very similar to the original Alpha coefficients reported of this scale: .88 and .85 for Positive Affect and Negative Affect, respectively (Watson et al., 1988). After a 3-week interval, the scale was administered to 165 students for the second time, and test-retest reliabilities were found to be .54 and .40 for Positive and Negative Affect,

*Address for Correspondence: Tülin Gençöz, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Psikoloji Bölümü, 06531 Ankara, Turkey.
E-mail: tgenco@metu.edu.tr

respectively. Furthermore, the Positive and Negative Affect scores were found to have significant correlations with the BDI (-.48 and .51, respectively, $p < .001$) and the BAI scores (-.22, $p < .01$ and .47 $p < .001$, respectively), yielding some evidence for criterion-related validity of the scales.

The correlations between the BDI and the Positive Affect and Negative Affect did not change considerably when the BAI scores were controlled. On the other hand, when the BDI scores were controlled, the correlation between the BAI and the Positive Affect decreased substantially. This

finding was interpreted as being consistent with the tripartite model, which would assume the former significant correlation between the BAI and the Positive Affect as being maintained through depression scores.

Therefore, cross-cultural applicability of the structural model of Positive Affect and Negative Affect was supported in a Turkish sample. Furthermore, the PANAS was shown to be a reliable and valid instrument that can be utilized for both practical and theoretical purposes in the Turkish context.